

POSTANOWIENIE

31 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 31 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Banku S.A. w W.

przeciwko W.Ż., E.D., P.R. (poprzednio: Ż.) i M.Ż.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku S.A. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z 11 marca 2025 r., V Ca 1026/24,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od Banku S.A. w W. na rzecz W.Ż., E.D., P.R. i M.Ż. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia powódce do dnia zapłaty.

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 11 marca 2025 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach, w sprawie z powództwa Banku S.A. w W. przeciwko W.Ż., E.D., P.R. (wcześniej: Ż.), M.Ż. o zapłatę, na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Garwolinie z 30 września 2024 r., I C 36/24, oddalił apelację (pkt I); zasądził od powódki na rzecz pozwanych kwotę 2700 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od

dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty tytułem kosztów procesu za drugą instancję (pkt II).

Powódka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając wyrok w części, w jakiej Sąd drugiej instancji oddalając apelację powódki utrzymał w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji oddalający powództwo w zakresie żądania ewentualnego nr 2 oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca wskazała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne: 1) czy ochrona konsumenta wynikająca z dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE z 1993 r., Nr L 95, s. 29; dalej jako: „dyrektywa 93/13”) oraz interpretacje jej przepisów wynikających z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej mają zastosowanie w przypadku żądań banku wywodzonych z instytucji bezpodstawnego wzbogacenia lub waloryzacji sądowej po upadku umowy kredytu zawartej z konsumentem, zważywszy że dyrektywa 93/13 ma zastosowanie do niektórych stosowanych w obrocie konsumenckim zobowiązań umownych, a żądanie banku dokonania waloryzacji sądowej (art. 358¹ § 3 k.p.c.) wynika z reżimu pozaumownego i jest następstwem ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu, w następstwie występowania w umowie kredytu postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., i wynikającego z tego obowiązku rozliczenia się stron i zwrotu wzajemnych świadczeń?; 2) czy po prawomocnym ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu, w następstwie występowania w umowie kredytu postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., w związku z rozliczaniem się stron zgodnie z teorią dwóch kondycji, za należyte spełnienie świadczenia (w rozumieniu przepisu art. 354 k.c.) przez kredytobiorcę należy uznać zwrot na rzecz banku przez kredytobiorcę wyłącznie kapitału kredytu w nominalnej jego wartości, pomimo że środki pieniężne przekazane kredytobiorcy przez bank po zawarciu nieważnej umowy (na ogół przekazane kredytobiorcy kilkanaście lub kilkadziesiąt lat temu) w chwili ich zwrotu nie reprezentują pierwotnej siły nabywczej, a bank wystąpił z żądaniem opartym na podstawie art. 358¹ § 3 k.c.?; 3) czy świadczenie

pieniężne należne bankowi od kredytobiorcy odpowiadające kwocie kapitału kredytu po ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu, w następstwie występowania w umowie kredytu postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., należy uznać za świadczenie pozostające w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 358¹ § 4 k.c.?

Na wypadek udzielenia negatywnej odpowiedzi na pierwsze zagadnienie prawne, powódka sformułowała ponadto zagadnienie prawne: czy waloryzacja sądowa świadczenia pieniężnego (w sytuacji, gdy dłużnikiem jest konsument, a wierzycielem bank) dochodzonego na podstawie art. 358¹ § 3 k.p.c., przywracająca ekonomiczną wartość świadczenia stanowi rekompensatę w rozumieniu wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 15 czerwca 2023 r. (C-520/21, ECLI:EU:C:2023:478) czy postanowienia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 12 stycznia 2024 r. (C-488/23, ECLI:EU:C:2024:45)?

Pozwani złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniesli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przewidzianych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez powódkę nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania (stosowania) prawa oraz jego jednolitej

wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (zob. zamiast wielu postanowienie SN z 18 września 2019 r., III CSK 71/19).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (zob. w szczególności postanowienia SN: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z 27 lipca 2007 r., I SK 243/07).

Jako przyczynę kasacyjną mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, zagadnienie takie powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zamiast wielu: postanowienie SN z 16 lipca 2019 r., I NSK 82/18).

Takie zagadnienie powinno zostać sformułowane wraz z przytoczeniem argumentów prawnych, świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CKN 3/05; z 16 marca 2007 r., III CSK 34/07). Konieczne jest też wskazanie argumentów przekonujących o istotności zagadnienia (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 207/07). Ponadto, ma to być zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08).

Zagadnienia prawne sformułowane przez powódkę nie mają przymiotu nowości, ponieważ zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Dokonanie wykładni prawa europejskiego mającej decydujące znaczenie dla właściwego rozumienia przepisów prawa wewnętrznego przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej należy bowiem traktować identycznie jak odpowiednią wypowiedź Sądu Najwyższego (zob. postanowienie SN z 21 lutego 2024 r., I CSK 719/23).

Co do kwestii objętych zagadnieniami prawnymi sformułowanymi przez skarżącą, TSUE wypowiedział się m.in. w wyroku z 15 czerwca 2023 r., C-520/21. Wyrok ten zapadł na skutek pytania prejudycjalnego Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie, w którym sąd odsyłający pytał, czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 a także zasady skuteczności, pewności prawa i proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej przepisów krajowych, zgodnie z którą w przypadku uznania, że umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, strony oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank – kapitału kredytu, konsument – rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, mogą domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności (w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu kosztów lub waloryzacji świadczenia) m.in.

z tytułu tego, że wartość nabywcza pieniędzy spadła na skutek upływu czasu, co oznacza realną stratę dla spełniającego świadczenie pieniężne.

W przywołanym wyroku TSUE orzekł, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą instytucja kredytowa ma prawo żądać od konsumenta rekompensaty wykraczającej poza zwrot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty. TSUE jasno zatem wskazał, jakiego rodzaju świadczeń bank może się domagać od konsumenta w razie stwierdzenia nieważności umowy kredytu.

W podobny sposób TSUE orzekł w postanowieniu z 12 stycznia 2024 r., C-488/23, którym TSUE udzielił odpowiedzi na następujące pytanie prejudycjalne zadane przez Sąd Okręgowy w Warszawie: czy w kontekście uznania umowy kredytu hipotecznego za nieważną w całości ze względu na to, że nie może ona dalej obowiązywać po usunięciu z niej nieuczciwych warunków, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz zasady skuteczności, równoważności i proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą bank poza zwrotem kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatą ustawowych odsetek za opóźnienie od dnia wezwania do zapłaty ma prawo żądać od konsumenta także rekompensaty polegającej na sądowej waloryzacji świadczenia wypłaconego kapitału w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po wypłaceniu kapitału kredytu [konsumentowi]? Zgodnie z przywołanym postanowieniem TSUE, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście uznania za nieważną w całości umowy kredytu hipotecznego zawartej z konsumentem przez instytucję kredytową, a to ze względu na to, że umowa ta zawierała nieuczciwe warunki, bez których nie mogła dalej obowiązywać, przepisy te stoją na przeszkodzie wykładni sądowej prawa państwa członkowskiego, zgodnie z którą instytucja ta ma prawo żądać od tego konsumenta, poza zwrotem kwot kapitału wypłaconego z tytułu wykonania tej umowy oraz ustawowych odsetek za opóźnienie od dnia wezwania do zapłaty, rekompensaty polegającej na sądowej waloryzacji świadczenia wypłaconego

kapitału w przypadku istotnej zmiany siły nabywczej danego pieniądza po wypłaceniu tego kapitału rzeczonemu konsumentowi.

Z przywołanych powyżej orzeczeń TSUE jasno wynika, że bank, dochodząc od konsumenta zwrotu udostępnionego kapitału po stwierdzeniu nieważności umowy kredytu indeksowanego (denominowanego) kursem waluty obcej, nie może się domagać sądowej waloryzacji dochodzonego świadczenia w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza w okresie po wypłacie kapitału kredytobiorcy-konsumentowi.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹, art. 99 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

SSN Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[SOP]